

6. Creative economy: what it is and why it can save Ukraine. URL: https://economy.24tv.ua/ru/kreativ-na_ekonomika_shho_tse_take_ta_yak_vona_mozhe_vryatuvati_u_krayinu_n1024850.

7. The European Bank for Reconstruction and Development's. Transition report 2014. Innovation in Transition. Annex 5.2. Key prerequisites for knowledge-based growth. URL: <http://2014.tr-ebrd.com/annex-5-2-key-prerequisites-for-knowledge-based-growth>.

8. Barrett J.D., Vessey W.B., Griffith J.A., Mracek D., et al. Predicting scientific creativity: the role of adversity, collaborations, and work strategies. *Creativity Research Journal*. 2014. No 26 (1). S. 39–52. p. 47.

9. Savchenko O. I. Creative management as the basis of business creativity of innovative companies. *Bulletin of the National technical «Khpy» University*. 2012. No. 16. P. 117–125.

10. Shershnyova Z. E. Strategic management. K.: KNEU, 2004. 699 p.

Дані про авторів

Демидова Марія Миколаївна,

к. е. н., доцент, Дніпровський державний аграрно-економічний університет

e-mail: mariya.demidova.85@gmail.com

ORCID ID: 0000-0002-0820-5874

Пастернак Людмила Федорівна,

старший викладач, Дніпровський державний аграрно-економічний університет

e-mail: pasternak.l.f@dsau.dp.ua

ORCID ID: 0000-0002-2031-1442

Жидяк Олександра Романівна,

д. е. н., доцент, ННЦ Інститут Аграрної Економіки

e-mail: Gidyak@i.ua

Data about the authors

Mariia Demydova,

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Dnipro State Agrarian and Economic University

e-mail: mariya.demidova.85@gmail.com

ORCID ID: 0000-0002-0820-5874

Liudmyla Pasternak,

Senior Lecturer, Dnipro State Agrarian and Economic University

e-mail: pasternak.l.f@dsau.dp.ua

ORCID ID: 0000-0002-2031-1442

Oleksandra Zhydyak,

Doctor of Economics, acting assistant professor, NSC Institute of Agrarian Economics

e-mail: Gidyak@i.ua

UDC 1: 378.4

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7964010>

VLASIUK T. M.

Analysis of the main stages of the development of higher education in Ukraine under the conditions of full-scale war

The subject of the research is the theoretical and practical features of the analysis of the main stages of the development of higher education in Ukraine in the conditions of a full-scale war.

The aim of the research is to identify and analyze the main stages of the development of higher education in Ukraine in the conditions of a full-scale war and to study the strategy of the development of higher education in Ukraine for 2022–2032.

Research methods. When writing the article, general scientific and special research methods of the main stages of the development of higher education in Ukraine in the conditions of a full-scale war were used.

Results of the investigation. Because of writing the article, it was established that in the conditions of a full-scale war, higher education institutions of Ukraine completely reformatted the mechanism of their work to ensure the continuation of the provision of quality educational services and ensure safe learning conditions during periods of air alarms. It has been proven that the system of education and science of Ukraine faces challenges and threats that require prompt response primarily to preserve the lives of all participants in the educational process. It was established that the main tasks in this direction are: ensuring the formation and implementation of state policy in the field of education in the conditions of martial law; development and modernization of educational management information systems; introduction of new and improvement of existing digital distance learning tools; development and popularization of special web resources and platforms for the purpose of psychological support of

participants in the educational process, strengthening of international cooperation, etc.

Scope of the results. Education, Economy, Financing, Investment. Conclusions.

Conclusions. As a result of the analysis of the main stages of the strategy for the development of higher education in Ukraine for 2022–2032, it was determined that the main result should be the creation of a modern and efficient system of higher education that will meet the requirements of the population, the economy and society as a whole, and will receive current capacity, as in both domestic and foreign markets of educational services for education seekers. It has been proven that among the main stages of the development of higher education in Ukraine in the conditions of a full-scale war, the following are identified: the effectiveness of management in the system of higher education; the trust of citizens, the state and business in the educational, scientific, and innovative activities of higher education institutions; ensuring high-quality educational and scientific activities, competitive higher education; internationalization of higher education of Ukraine; attractiveness of higher education institutions for study and academic career. Priority steps for 2023 included: creation of conditions for expanding autonomy, corporatization and privatization of higher education institutions; development of military education, training of critical infrastructure protection specialists, preparation of youth for national resistance; consolidation of the fields of training of higher education seekers to determine the profiling of higher education institutions; practical assistance in the management of institutions of higher and professional pre-higher education; transfer of higher and professional pre-higher education recipients of preferential categories to budget financing.

Keywords: education, institutions of higher education, education seekers, stages of development, development strategy, full-scale war.

ВЛАСЮК Т. М.

Аналіз основних етапів розвитку вищої освіти в Україні в умовах повномасштабної війни

Предметом дослідження є теоретико–практичні особливості аналізу основних етапів розвитку вищої освіти в Україні в умовах повномасштабної війни.

Метою дослідження є визначення та аналіз основних етапів розвитку вищої освіти в Україні в умовах повномасштабної війни та дослідження стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 рр.

Методи дослідження. При написанні статті використано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження основних етапів розвитку вищої освіти в Україні в умовах повномасштабної війни.

Результати роботи. В результаті написання статті встановлено, що в умовах повномасштабної війни заклади вищої освіти України повністю переформатували механізм своєї роботи за для забезпечення продовження надання якісних освітніх послуг та забезпечення безпечних умов навчання в періоди повітряних тривог. Доведено, що перед системою освіти і науки України постали виклики та загрози, які вимагають оперативного реагування насамперед задля збереження життя всіх учасників освітнього процесу. Встановлено, що основними завданнями в цьому напрямку є: забезпечення формування й реалізації державної політики у сфері освіти в умовах воєнного стану; розроблення та модернізація інформаційних систем освітнього менеджменту; упровадження нових та вдосконалення наявних цифрових інструментів дистанційного навчання; розроблення й популяризація спеціальних вебресурсів і платформ із метою психологічної підтримки учасників освітнього процесу, посилення міжнародної співпраці тощо.

Галузь застосування результатів. Освіта, Економіка, Фінансування, Інвестування.

Висновки. В результаті аналізу основних етапів стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 рр. було визначено, що основним результатом має стати створення сучасної новітньої ефективної системи вищої освіти, що забезпечить вимоги населення, економіки та суспільства в цілому, і отримує курентоспроможність, як на внутрішньому так і на зовнішньому ринках освітніх послуг для здобувачів освіти. Доведено, що серед основних етапів розвитку вищої освіти в Україні в умовах повномасштабної війни визначено: ефективність управління в системі вищої освіти; довіру громадян, держави та бізнесу до освітньої, наукової, інноваційної діяльності закла-

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

дів вищої освіти; забезпечення якісної освітньо–наукової діяльності, конкурентоспроможної вищої освіти; інтернаціоналізацію вищої освіти України; привабливість закладів вищої освіти для навчання та академічної кар'єри. До першочергових кроків на 2023 р. було віднесено: створення умов для розширення автономії, корпоратизації та приватизації закладів вищої освіти; розвиток військової освіти, підготовки фахівців із захисту критичної інфраструктури, підготовка молоді до національного спротиву; укрупнення галузей підготовки здобувачів вищої освіти для визначення профілізації закладів вищої освіти; практична допомога в управлінні закладами вищої та фахової передвищої освіти; переведення здобувачів вищої та фахової передвищої освіти пільгових категорій на бюджетне фінансування.

Ключові слова: освіта, заклади вищої освіти, здобувачі освіти, етапи розвитку, стратегія розвитку, повномасштабна війна.

Formulation of the problem. In the conditions of a full-scale war, higher education institutions of Ukraine completely reformatted the mechanism of their work to ensure the continuation of the provision of quality educational services and to ensure safe learning conditions during periods of air alarms. Under such circumstances, the system of education and science of Ukraine faced unprecedented challenges and threats, which, despite the active hostilities and aggression of the Russian Federation, require an operational response primarily to preserve the lives of all participants in the educational process, to realize the right to education in view of the security situation in the specific territory, ensuring continuity and equal access to educational services for internally displaced children and refugee children abroad, assessment of educational needs. It is also an important task to ensure the formation and implementation of state policy in the field of education in the conditions of martial law; development and modernization of educational management information systems; introduction of new and improvement of existing digital distance learning tools; development and popularization of special web resources and platforms for the purpose of psychological support of participants in the educational process, strengthening of international cooperation, etc. [6].

Analysis of research and publications on the problem. Issues of development and support of education in Ukraine have always remained in the focus of economic scientists, among whom it is worth highlighting the following: I. Hryshchenko, S. Shkarlet, O. Morhulets, S. Londar, A. Lytvynchuk, H. Tereshchenko, A. Kyr'ianov, N. Pron, I. Kohut, O. Nikulina, O. Syrбу, T. Zherobkina, Yu. Nazarenko, A. Ramskyi and others.

Presenting main material. With the start of a full-scale war on February 24, 2022, all of Ukraine

was exposed to negative socio-economic consequences. Significant destruction and damage was caused to infrastructural facilities, buildings of public and social purpose, among which there are quite a few educational institutions [5]. As of February 1, 2023, a large number of educational institutions were destroyed or damaged in Ukraine, the restoration of which will take a long time and funding (Fig. 1).

Among the most affected are Kharkiv region (50 educational institutions were completely destroyed there), Donetsk region (309 educational institutions were damaged and 1 was destroyed), Sumy region (40 educational institutions were damaged), Kyiv region (43 educational institutions were damaged, 3 were destroyed), Kyiv (73 educational institutions were damaged).

However, despite the military situation, Ukrainian institutions of higher education, together with the Ministry of Education and Science of Ukraine, are trying to find reserves for the strategic development of higher education in Ukraine for the next decade (2022–2032). Yes, by order of the CMU dated February 23, 2022. No. 286 [7; 8] the strategy for the development of higher education in Ukraine for 2022–2032 was approved.

This strategy determines the directions of development of the higher education system at the current stage of the development of society and the country's economy and determines its main characteristics, which must be formed by 2032. To implement the purpose of this Strategy, strategic and operational goals and objectives for the next decade with relevant indicators (indicators) of achievement (fulfillment), mechanism, expected results, measures for monitoring the implementation of this Strategy at each stage and resource needs are provided.

The basis of this Strategy is Ukraine's aspirations to become an equal member of the European com-

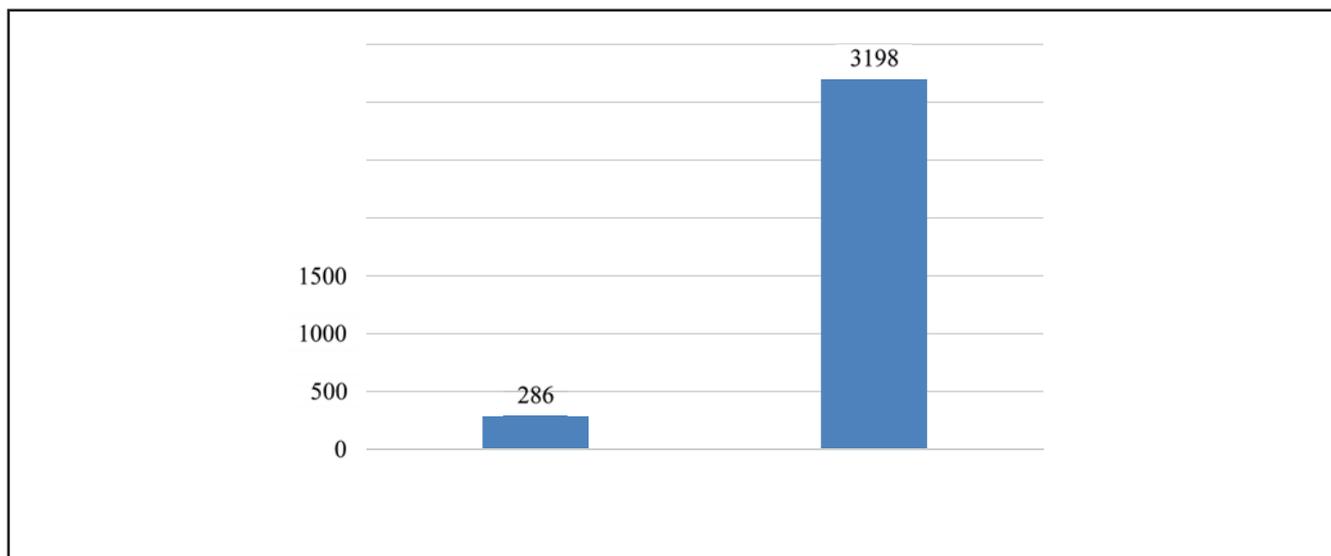

Figure 1. The number of destroyed and damaged educational institutions as of February 1, 2023 [4].

Table 1. Destroyed and damaged as a result of the war educational institutions in Ukraine*

Educational institutions	Damaged	Destroyed
Preschool education institutions	263	7
Institutions of secondary and specialized education	356	61
Institutions of extracurricular education	17	1
Institutions of professional education	45	5
Institutions of vocational pre-higher education	22	1
Institutions of higher education	18	1

*As of April 1, 2022 [3]

munity, and the strategic and operational goals defined by it correspond to Ukraine’s obligations under the Association Agreement between Ukraine, on the one hand, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their states– members, on the other hand, ratified by the Law of Ukraine dated September 16, 2014 No. 1678–VII [2].

The basis was set on the course to intensify cooperation between Ukraine and the European Union in the field of higher education (Fig. 2) [2]:

In this direction, the activation of cooperation between Ukraine and the European Union is extremely relevant and important are the goals and objectives of the Strategy for the Development of Higher Education in Ukraine for 2022–2032, which is the basis for the reconstruction and continuation of the reform of the higher education system in the post-war period [6; 7; 8; 2; 9; 10; 11]. The strategy for the development of higher education in Ukraine will allow to reduce the destructive consequences caused by the full-scale invasion of the Russian Federation on the territory of Ukraine. On the basis of a comprehensive analysis, it was

determined that the strategy for the development of higher education in Ukraine provides for the implementation of the following main stages (Fig. 3).

STAGE 1. Effectiveness of management in the higher education system. At this stage, it is foreseen that there will be an increase in budget funding and an improvement of the formula for distribution based on the results of activities and an expansion of budget lending for higher education and adult education. Modernization of networks and consolidation of institutions of higher education, as well as support of research universities are foreseen.

STAGE 2. Trust of citizens, the state, and business in the educational, scientific, and innovative activities of higher education institutions. This stage involves the expansion of the scope of application of external independent evaluation, targeted placement and holding of the competition. Also, at this stage, higher education institutions will be assisted in conducting research and consulting for business, and conditions will be created for the development of public-private partnerships in the field of higher education. The issue of integrity re-

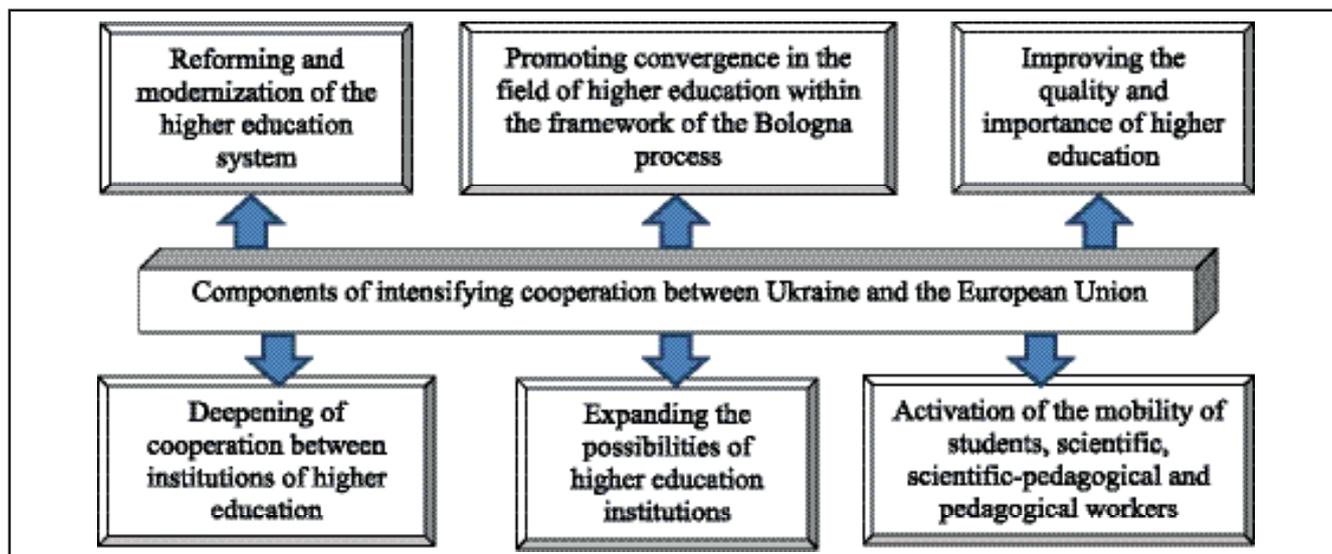

Figure 2. Course on the activation of cooperation between Ukraine and the European Union in the field of higher education [2]

quires special attention, which involves the introduction of effective mechanisms for detecting violations of academic integrity and procedures for bringing academic responsibility.

STAGE 3. Ensuring high-quality educational and scientific activity, competitive higher education, which is accessible to various population groups. The implementation of this plan requires compliance with the following requirements:

- support of national and international academic mobility of students, as well as referral to study at foreign universities;

- provision of special support to residents of temporarily occupied territories, unprotected and vulnerable population groups;
- creation of special conditions for entrants with outstanding achievements;
- promotion of the use of innovative technologies and the latest learning tools in the educational process, development of research infrastructures.

STAGE 4. Internationalization of higher education of Ukraine. This stage involves the harmonization of the structure of higher education in accordance with the obligations of the member states of the

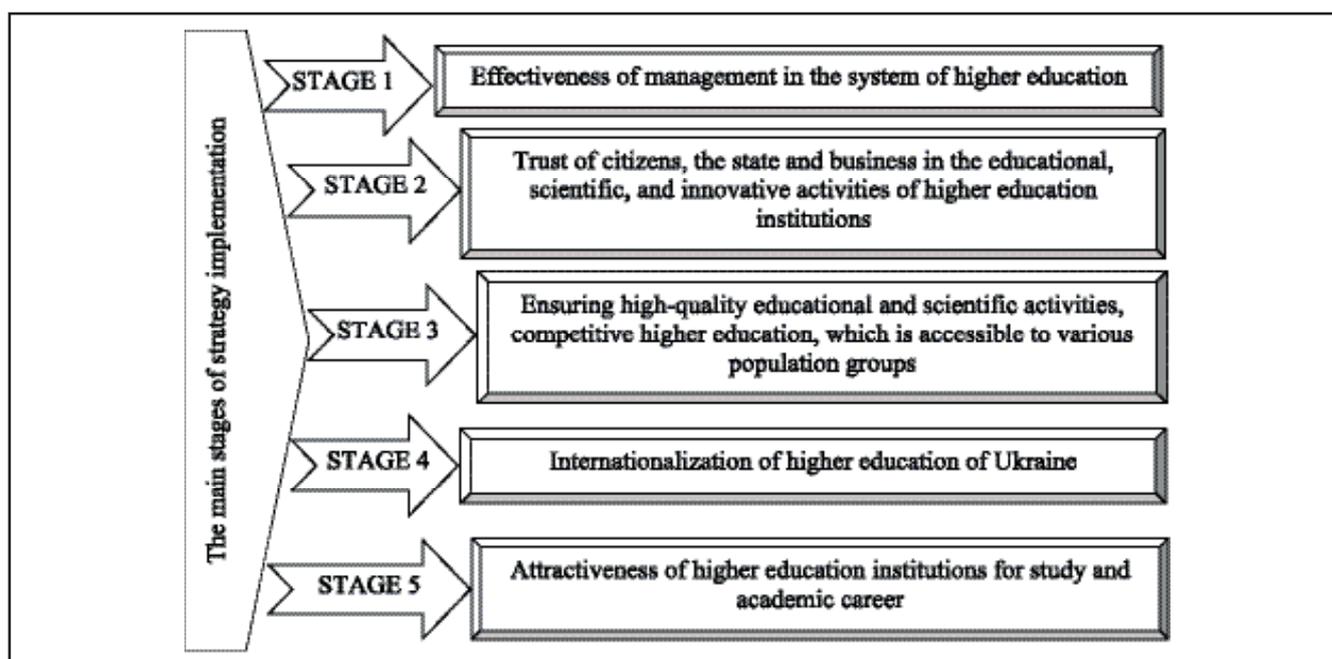

Figure 3. The main stages of the implementation of the strategy for the development of higher education in Ukraine for 2022–2032 [2]

European Higher Education Area and the development of the national system of qualifications. Also, an important element of the readization of this stage will be the simplification of procedures for the recognition of foreign educational qualifications and the transformation of education in the security and defense sector in accordance with the doctrinal approaches and principles of NATO.

STAGE 5 is the final stage. Attractiveness of higher education institutions for study and academic career. To implement this stage in the strategy for the development of higher education in Ukraine, the following tasks must be solved:

- compliance with approaches to student-centered learning in the organization of the educational process;
- expansion of cross-entry, joint, interdisciplinary and dual programs, dual and other forms of education;
- development of general competencies, legal culture, motor activity, sports and student competitions;
- development of management training programs for management staff and prospective leaders of higher education institutions (staff reserve), trainings to support reforms;
- conducting communication campaigns to support reforms in the higher education system, etc.

Conclusions

Therefore, as a result of the analysis of the main stages of the strategy for the development of higher education in Ukraine for 2022–2032, it was determined that the main result should be the creation of a modern and effective system of higher education that will meet the requirements of the population, the economy and society as a whole, and will receive current capacity. both in the domestic and foreign markets of educational services for education seekers. Priority steps for 2023 include: creation of conditions for expanding autonomy, corporatization and privatization of higher education institutions; development of military education, training of critical infrastructure protection specialists, preparation of youth for national resistance; consolidation of the fields of training of higher education seekers to determine the profiling of higher education institutions; practical assistance in the management of institutions of higher and professional pre-higher education; transfer of higher and professional pre-higher education

recipients of preferential categories to budget financing.

Список використаних джерел

1. Вплив війни на вищу освіту в Україні: виклики та перспективи. URL: <https://cedos.org.ua/events/vplyv-vijny-na-vyshhu-osvitu-v-ukrayiny-vyklyky-ta-perspektyvy/>
2. Закон України «Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони» від 16.09.2014, № 1678-VII.
3. Освіта і війна в Україні. URL: <https://cedos.org.ua/researches/osvita-i-vijna-v-ukrayini-24-lyutogo-1-kvitnya-2022/>
4. Освіта під загрозою (saveschools.in.ua) URL: <https://saveschools.in.ua/>
5. Освіта України в умовах воєнного стану. Інформаційно-аналітичний збірник. м. Київ – 2022. – 358с.
6. Освіта України в умовах воєнного стану: управління, цифровізація, євроінтеграційні аспекти : збірник тез доповідей IV Міжнародної науково-практичної конференції (наукове електронне видання), 25 жовт. 2022 р. Київ : ДНУ «Інститут освітньої аналітики», 2022. 360 с.
7. Про схвалення Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки. Кабінет Міністрів України. Розпорядження від 23 лютого 2022 р. № 286-р. Київ.
8. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки. Міністерство освіти і науки України. URL: [Опубліковано Стратегію розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки | Міністерство освіти і науки України \(mon.gov.ua\)](https://mon.gov.ua/)
9. Українська освіта в умовах війни : монографія / за наук. ред. С.О. Терепищого. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2020. – 234 с.
10. Фахова передвища і вища освіта в умовах воєнного стану. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/opublikovano-strategiyu-rozvitku-vishoyi-osviti-v-ukrayini-na-2022-2032-roki#>:
11. Шацька З. Я. Адаптація закладів вищої освіти України до умов воєнного стану / З. Я. Шацька // Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми інтеграції освіти, науки та бізнесу в умовах глобалізації» : тези доповідей, м. Київ, 7 жовтня 2022 року. – Київ : КНУТД, 2022. – С. 53–54.

References

1. Vplyv viiny na vyshchu osvitu v Ukraini: vyklyky ta perspektyvy [The impact of the war on higher education

in Ukraine: challenges and prospects]. URL: <https://cedos.org.ua/events/vplyv-vijny-na-vyshhu-osvitu-v-ukrayiny-vyklyky-ta-perspektyvy/> [in Ukrainian].

2. Zakon Ukrainy «Pro ratyfikatsiiu Uhody pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu, z odniiei storony, ta Yevropeiskym Soiuzom, Yevropeiskym spivtovarystvom z atomnoi enerhii i yikhnimy derzhavamy–chlenamy, z inshoi storony» [Law of Ukraine «On the Ratification of the Association Agreement between Ukraine, on the one hand, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their member states, on the other hand] dated September 16, 2014, No. 1678–VII [in Ukrainian].

3. Osvita i viina v Ukraini [Education and war in Ukraine]. URL: <https://cedos.org.ua/researches/osvita-i-vijna-v-ukrayini-24-lyutogo-1-kvitnya-2022/> [in Ukrainian].

4. Osvita pid zahrozoiu [Education under threat]. URL: <https://saveschools.in.ua/> [in Ukrainian].

5. Osvita Ukrainy v umovakh voiennoho stanu [Education of Ukraine under martial law]. Informatsiino–analitichnyi zbirnyk = Informational and analytical collection. Kyiv – 2022. – 358 p. [in Ukrainian].

6. Osvita Ukrainy v umovakh voiennoho stanu: upravlinnia, tsyfrovizatsiia, yevrointehratsiini aspekty [Education of Ukraine in the conditions of martial law: management, digitalization, European integration aspects]. Zbirnyk tez dopovidei IV Mizhnarodnoi naukovo–praktichnoi konferentsii (naukove elektronne vydannia) = A collection of theses of reports of the 4th International Scientific and Practical Conference (scientific electronic edition), October 25, 2022. Kyiv: DNU «Institute of Educational Analytics», 2022. 360 p. [in Ukrainian].

7. Pro skhvalennia Stratehii rozvytku vyshchoi osvity v Ukraini na 2022–2032 roky [On the approval of the Strategy for the Development of Higher Education in Ukraine for 2022–2032]. Kabinet Ministriv Ukrainy = Cabinet of Ministers of Ukraine. Order No. 286 of February 23, 2022. Kyiv [in Ukrainian].

8. Stratehiia rozvytku vyshchoi osvity v Ukraini na 2022–2032 roky [Strategy for the development of

higher education in Ukraine for 2022–2032]. Ministerstvo osvity inauky Ukrainy = Ministry of Education and Science of Ukraine. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/opublikovano-strategiyu-rozvitku-vishoyi-osviti-v-ukrayini-na-2022-2032-roki> [in Ukrainian].

9. Ukrainska osvita v umovakh viiny [Ukrainian education in the conditions of the war]. Monohrafiia = A monograph by ed. S.O. Terepyshechi. – Kyiv: Publishing House of M. P. Drahomanov State University of Applied Sciences, 2020. – 234 p. [in Ukrainian].

10. Fakhova peredvyshcha i vyshcha osvita v umovakh voiennoho stanu [Vocational pre–university and higher education under martial law]. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/opublikovano-strategiyu-rozvitku-vishoyi-osviti-v-ukrayini-na-2022-2032-roki#>

11. Shatska, Z. Ya. (2022). Adaptatsiia zakladiv vyshchoi osvity Ukrainy do umov voiennoho stanu [Adaptation of higher education institutions of Ukraine to the conditions of war]. Materialy IV Mizhnarodnoi naukovo–praktichnoi konferentsii «Problemy intehratsii osvity, nauky ta biznesu v umovakh hlobalizatsii» = Materials of the 4th International Scientific and Practical Conference «Problems of the Integration of Education, Science and Business in the Conditions of Globalization»: abstracts of reports, Kyiv, October 7, 2022. – Kyiv: KNUTD, 2022. – P. 53–54 [in Ukrainian].

Дані про автора

Власюк Тетяна Миколаївна,

к.е.н., доцент, директор Інституту права та сучасних технологій, Київський національний університет технологій та дизайну

e-mail: nnistn@knutd.edu.ua

Data about the author

Tetiana Vlasjuk,

Ph.D. in Economics, Associate Professor, Director of Institute of Law and Modern Technologies Associate Kyiv National University of Technologies and Design,

e-mail: nnistn@knutd.edu.ua